

א. ביום השמיני למילואים הקריב אהרן עגל לחטאת [בן שנתיים. ע' ר"ה י.], ואיל לעולה. ועוד לקח מבני ישראל עגל לעולה ושור ואיל לשלמים. ועוד הקריבו שני פרים ואיל אחד (עולות) – מוספי ראש חדש. סך הכל חמשה פרים (שנים מהם עגלים) ושלשה אילים.

ביום הכיפורים הקריב למוסף פר אחד ואיל אחד (עולות). ועוד פר חטאת ואיל עולה אשר לאהרן – כדברי רבי. ולרבי אליעזר בר' שמעון, היה קרב איל נוסף (עולה) לחובת היום. סך הכל שני פרים ושנים או שלשה אילים.

הרמב"ם (עבודת יום הכפורים א,א; תמידין ומוספין י,א) פסק כרבי [וכן דעת רבי אליעזר ורבי עקיבא. ע:], שאיל העם הוא האיל האמור בחומש הפקודים במוספין [ומשמע ברמב"ם שנקרא 'מוסף', ואילו רש"י כאן פירש בתירוץ הגמרא שאינו קרוי 'מוסף'].

ב. בעצרת הקריבו פר ושני אילים (עולות) על הלחם, ועוד שני פרים ואיל אחד (עולות) – מוספים. סך הכל שלשה פרים ושלשה אילים.

[מבואר בגמרא שיותר יש להשוות דין המלואים ליום הכפורים מלהשוות לעצרת וראש השנה, כי ביום שמיני למלואים וגם ביום הכיפורים קרב עבור הציבור רק איל אחד לחובת היום, ואילו בעצרת שני אילים (כ"ה לפרש"י. ויש פירושים נוספים – ע' תו"י; ספר הישר לר"ת שג תשע. וע"ע גבורת ארי, רא"מ הורביץ); במלואים וביהכ"פ פר ואיל קרבים משלו, להוציא עצרת ור"ה שמשל ציבור הם (ר' אבהו); בשניהם פר לחטאת ואיל לעולה, שלא כעצרת ור"ה שהכל עולות (רב אשי); בשניהם העבודה נעשית בכהן גדול, להוציא בשאר דברים. וי"א: בשניהם מתחילה עבודה במקום שלא היתה שם עבודה מקודם. רבינא).

בשלשת הימים הללו היו קרבים לפחות שני שעירי ציבור לחטאת. במלואים – שעיר המלואים ושעיר ראש חדש, מלבד שעיר נחשון שקרב בו ביום; ביהכ"פ – שעיר הכיפורים הנעשה בפנים, ושעיר אחד למוסף. [ועוד שעיר המשתלח]; בעצרת – אחד האמור בסדר אמור ואחד בחומש הפקודים (עפ"י תוס').

מניין הכבשים (כולן עולות מלבד שני כבשים שבעצרת); בשמיני למלואים – עשר (אחד קרבן העם, שני תמידים, ושבעה כבשים למוסף ראש חדש). ביום הכפורים – תשע (שני תמידים ושבע מוספים). בעצרת – שמונה עשר (שני תמידים, שבעה מוספים, שבעה על הלחם, ועוד שני כבשים לשלמים, המונפים עם הלחם).

ב. פר ואיל של כהן גדול, הן בימי המילואים הן ביום הכיפורים – היו באים משלו. ואפילו לדברי רבי יונתן שכל מקום שכתוב קח לך ועשה לך – משל ציבור, כאן שונה, שכן משמע משינוי לשון הכתוב בפרשה שהם באים משלו. (ע"ע להלן נא).

דפים ב – ד

- ד. א. מהם המקורות לפרישת שבעה בעבודות יום הכיפורים ובמעשה פרה אדומה?
ב. האם הפרשת הכהן הגדול קודם יום הכיפורים מעכבת בהכשר העבודה?

א. נחלקו חכמים במקור דין פרישת שבעה; לרבי יוחנן, וכן שנו בברייתא אחת, דין פרישה ביום הכיפורים נלמד ממה שנאמר במלואים כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם. ובפרה, הפרישה היא מעלה בעלמא. ורבי יוחנן בשם רבי ישמעאל דרש מלעשת דמלואים – אלו מעשי פרה. וכן אמר רבי יהושע בן לוי.

[מבואר בברייתא בגמרא שמהכתוב הזה למדו לדורות, אבל לשעתו לא הוצרכו לכך לפי שנאמר בזאת יבא אהרן אל הקדש... ('בוה' או 'באלה' לא נאמר) – במה שאמור בענין; פרישת שבעה].
וריש לקיש למד פרישת שבעה מסיני, ממה שנאמר בעלייתו של משה רבינו שכיסהו הענן [למשה – כדברי רבי יוסי הגלילי, ולא כרע"ק, ר' נתן ור' מתיא בן חרש] ונתקדש ששה ימים קודם כניסתו למחנה שכינה, זה בנה אב לכל הנכנס למחנה שכינה שטעון פרישה. [ומה ששנינו 'שבעת ימים' – כרבי יהודה בן בתירא שחושש לטומאת ביתו, שמא אם יזקק לאשתו תראה דם בשעת ביאה ונמצא טמא שבעת ימים, לכך הוסיפו שביעי על ששה דאורייתא].

א. התוס' (ד"ה נכנסו וד"ה הוא) צדדו לומר שהלימוד ממלואים אינו לימוד גמור אלא אסמכתא בעלמא הוא, אבל לריש לקיש הלומד מסיני, משמע שנקטו (בד"ה זה) שלימוד גמור הוא ודין תורה [אך לכאורה זהו רק ביום הכפורים, אבל פרישה בפרה אינה אלא מעלה, כי אין שייך ללמדה מסיני. עפ"י אחרונים].

והרמב"ם (עבודת יוהכ"פ א, ג; פרה אדומה ב, ב) כתב שההפרשות הללו קבלה ממש רבינו. ונקטו המפרשים בדעתו שזהו דין תורה [ופסק כרבי יוחנן בשם רבי ישמעאל וכרבי יהושע בן לוי וכסתימת הברייתא. ובה תודה; חזו"א. וכ"מ בפסקי הרי"ד]. וכן משמע מדברי רבנו יהונתן שפרישת שבעה (של יום הכפורים עכ"פ) דין תורה הוא. וכן מבואר בתורא"ש שהדרשה ממלואים לפרישת יום הכיפורים אינה אסמכתא אלא דרשה גמורה היא. וכן משמע מכל מהלך הסוגיא (גבורת ארי ובה תודה). ובחזון איש (קטוב, ב) צדד שגם התוס' לא כתבו אלא שהדרשה היא אסמכתא, אבל עצם הפרישה מחויבת מהלכה.

ב. התשב"ץ (ח"ג קלו) כתב שרבי יוחנן חזר והודה לריש לקיש, שמקור דין פרישה הוא מסיני ולא ממלואים.

ג. יש אומרים שלפי רבי יהודה בן בתירא אין צורך בלימוד מהכתוב לדין פרישה אלא הטעם משום חשש טומאת ביתו [אך אפשר שמן הטעם הזה לבד לא היה צריך לפרוש ללשכת פרהדין דוקא] (ע' ירושלמי כאן; תוס' הרא"ש וריטב"א).

ואולם החזו"א (פרה ו, ב) כתב שאין מי שחולק על רבי יהודה בן בתירא, אלא עיקר דין הפרישה גם לריב"ב הוא ממלואים או מסיני או מעלה אלא שריב"ב נתן טעם לכך שמפרישים אותו מביתו.

ד. יש מי שחידש לדעת הלומדים יוהכ"פ ופרה ממלואים, שמקרא פרשה בזמן עבודת יום הכפורים ובעשיית הפרה – מן התורה, כמו במלואים שהיה מקרא פרשה מעכב [ומכאן רמז לקריאת פרשת פרה מהתורה] (עפ"י משך חכמה חקת יט, כ. וע' שפת אמת סה:).

ב. ריש לקיש הוכיח ממשנתנו שאין ההפרשה מעכבת, שלכך שנינו 'מתקינים כהן אחר תחתיו', ולא מפרישים אותו מביתו. וכן אמר רב פפא (ה.).

הרמב"ם לא הביא דין זה, ואפשר שסמך על מה שכתב 'מתקינים' (לקוטי הלכות).
מדברי רבנו יהונתן מלונגיל משמע שלפי רבי יוחנן ההפרשה מעכבת, דלא כריש לקיש (וצ"ע).

דפים ג – ד

ה. א. וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן – מתי היה מעשה זה, ואת מי כיסה הענן?

ב. ויבא משה בתוך הענן – כיצד, והלא נאמר ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן הענן מעל המשכן?
ג. ויקרא אל משה וידבר... – למה הקדים קריאה לדיבור?
ד. וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר – מהו 'לאמר'?

א. וישכן כבוד ה' על הר סיני, ויכסהו...; לרבי יוסי הגלילי, זה היה מעשה אחר עשרת הדברות. משה עלה בענן ונתכסה בענן ונתקדש בענן. ויכסהו הענן – למשה, כדי לקבל שאר דברי התורה ואת הלוחות. ופרישה זו הוצרכה בגלל כניסתו למחנה שכינה. ואותם ששת ימי פרישה הם בכלל הארבעים יום שעלה. [וכן מפרשים רבי נתן ורבי מתיא בן חרש אלא שלדעתם לא בא הכתוב ללמד על כל הנכנס למחנה שכינה שטעון פרישה רק כאן הוצרך למרק אכילה ושתייה שבמעיו לשומו כמלאכי השרת, או כדי לאיים עליו, כדי שתהא תורה ניתנת באימה ברתת ובויע. עפ"י רש"י. ועמהרש"א].

רבי עקיבא אומר: וישכן כבוד ה'... – מראש חדש סיון. ויכסהו הענן – להר [אבל משה הלא עלה וירד אל העם לסירוגין, ולא פרש באותם הימים]. ויקרא אל משה ביום השביעי – בשביעי לסיון, לומר עשרת הדברות. ומשה וכל ישראל עומדים ושומעים אלא שבא הכתוב לחלוק כבוד למשה, לכך הוזכר משה לבדו. [ואילו לריה"ג ניתנה התורה בששי בסיון ולכן אי אפשר לפרש 'ביום השביעי' על יום מתן תורה, אלא שביעי לפרישת משה, דהיינו ביום י"ג בסיון].

ב. ויבא משה בתוך הענן – מלמד שתפסו הקב"ה למשה והביאו בענן (ר' זריקא ואמרי לה ר' אלעזר). דבי רבי ישמעאל תנא, שביל היה לו בתוך הענין שנכנס דרכו (בתוך – בתוך לגזרה שוה. ובאהל מועד שלא נאמר 'בתוך' לא היה שם שביל, לכך לא יכול היה לבוא מפני הענן. מהרש"א).

ג. למה הקדים קריאה לדיבור? – לימדה תורה דרך ארץ שלא יאמר אדם דבר לחבירו אלא אם כן קוראו (בשמו), כדברי רבי חנינא.

לכל הדיבורים קדמה קריאה, אעפ"י שלא נאמר בפירוש. כן משמע בגמרא ומפורש במדרש (מהרש"א).

ד. א"ר מנסיא רבה: מנין לאומר דבר לחברו שהוא בבל יאמר עד שיאמר לו לך אמור, שנאמר וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר.

נראה שמעיקר הדין אין איסור אלא בדברים שיכולים לגרום לו נזק או צער אם יאמרם לאחרים, אבל שאר דברים אין איסור אלא משום מדה טובה. עוד אפשר שלא אסרו כאן אלא כאשר קוראו לדבר אליו ביחידות שנראה קצת שמקפיד שלא יאמרם לאחרים, אבל בלאו הכי מותר מלבד דברים שיש בגילויים חשש נזק או צער (עפ"י חפץ חיים).

דף ה

- א. המעשים האמורים בימי המלוואים – אלו מהם מעכבים ואלו אינם מעכבים?
ב. כהן גדול שלא נמשח ולא נתרבה שבעה ימים – האם כשר לעבודת יום הכפורים?
ג. האם מנחת חינוך הכהנים היתה קרבה במלוואים?